

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
Державний біотехнологічний університет
Alex Ekwueme Federal University (Nigeria)
ARTIFEX University of Bucharest (Romania)
Klaipeda State University of Applied Sciences (Lithuania)
Kingdom University (Bahrain)
University of Žilina (Slovak Republic)
Wayamba University of Sri Lanka (Sri Lanka)
Ventspils University College (Latvia)
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Львівський національний університет природокористування
Львівський торговельно-економічний університет
Національний авіаційний університет
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Національний університет «Львівська політехніка»
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

**МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ:
ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ,
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали III Міжнародної
науково-практичної інтернет-конференції**

10 листопада 2022 р.

Харків
ДБТУ
2022

УДК 330.354:339.92
ББК 65.9(4Укр)-96
М55

Організаційний комітет:

Голова комітету: *В.М. Михайлов*, д-р техн. наук, проф.

Заступники голови: *М.Л. Серік*, канд. техн. наук, доц.; *Т.Ф. Ларіна*, д-р екон. наук, проф.; *Н.Б. Кащена*, д-р екон. наук., проф.;

Члени оргкомітету: *В. Бартосова*, канд. екон. наук., доц.; *М.Г. Безпарточний*, д-р екон. наук, проф.; *Буддхіні Хемамалі Амаратунга*, ст. викл.; *В.А. Гросул*, д-р екон. наук, проф.; *М. Живітере*, д-р екон. наук, проф.; *С.О. Зубков*, д-р екон. наук, проф.; *Р. Кіндіріс*, д-р наук з управління, проф.; *Т.Д. Косова*, д-р екон. наук, проф.; *Г.М. Коптева*, д-р екон. наук, проф.; *Р.М. Остапенко*, канд. екон. наук., доц.; *Александрю-Лучіан Маноле*, проф.; *Т.В. Мединська*, канд. екон. наук., доц.; *О.О. Нестеренко*, д-р екон. наук, проф.; *В.С. Ніценко*, д-р екон. наук, проф.; *А.А. Пилипенко*, д-р екон. наук, проф.; *О.С. Прокопишин*, канд. екон. наук., доц.; *Саад Знад Дарвіш*, Ph.D з ділового адміністрування; *Т.О. Ставерська*, канд. екон. наук., доц.; *Огбу Еде Фрайдей*, Ph.D з управління персоналом; *Геннадій Чобану*, д-р екон. наук; *В.П. Яковлева*, *О.М. Жданович*.

Конференцію включено до Переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2022 рік згідно листа ІМЗО МОН України від 12.01.2022 № 22.1/10-28

М55 **Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід** [Електронний ресурс] : матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 листопада 2022 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. – Харків, 2022. – 494 с. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>

Збірник містить матеріали, у яких розглядаються проблеми та перспективи розвитку механізмів забезпечення економічного зростання України в умовах динамічних викликів і загострення глобальних протистоянь. Представлено фінансові важелі, обліково-аналітичне забезпечення, соціально-економічні та правові аспекти реалізації потенціалу відновлення економічного зростання з урахуванням міжнародного досвіду та орієнтацією на підвищення професійної компетентності фахівців економічного профілю.

Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналу. Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

УДК 330.354:339.92
ББК 65.9(4Укр)-96

© Державний біотехнологічний
університет, 2022

Ю.М. Тютюнник, канд. екон. наук, доц. (ПДАУ, Полтава)

С.В. Тютюнник, канд. екон. наук, доц. (ПДАУ, Полтава)

СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ОЦІНЮВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ділова активність – це комплексна характеристика, що охоплює різні аспекти діяльності підприємства. У широкому розумінні ділова активність означає зусилля, спрямовані на просування підприємства на ринках продукції, праці, капіталу. Критеріями ділової активності є динамічність розвитку підприємства, швидкість обороту його засобів, рівень ефективності виробничо-фінансової діяльності, стійкість економічного зростання, розширення ринків збуту продукції та інші [1, с. 482]. На думку Ю. С. Цал-Цалка, поняття ділової активності підприємства безпосередньо пов'язане з категоріями «економічна динаміка», «економічне зростання» та «економічний розвиток». Розуміння цих аспектів є принципово важливим для обґрунтування методики аналізу ділової активності суб'єктів господарювання [2, с. 401].

Виокремлюють внутрішню і зовнішню ділову активність підприємства:

- внутрішня – активність щодо мобілізації внутрішніх ресурсів економічного зростання;

- зовнішня – активність у зовнішньому ринковому середовищі.

Оцінювання внутрішньої ділової активності здійснюється за допомогою кількісних показників, які доцільно поділити на такі групи:

1. Показники динаміки: валюти балансу, власного капіталу, основних засобів, запасів, чисельності працівників, обсягів виробництва продукції (робіт, послуг), обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), чистого доходу, фінансових результатів від основної та операційної діяльності, фінансового результату до оподаткування, чистого фінансового результату тощо.

2. Показники ефективності використання ресурсів: фондівдача основних засобів, фондомісткість продукції, матеріаловіддача, матеріаломісткість продукції, продуктивність праці, рентабельність продукції, рентабельність сукупного капіталу, рентабельність власного капіталу тощо.

Позитивна динаміка цих показників сприяє зміцненню фінансового стану підприємства.

У процесі дослідження проводиться зіставлення темпів

зростання чистого фінансового результату (прибутку), чистого доходу та середньо-річної вартості активів для перевірки дотримання «золотого правила економіки підприємства» [3, с. 268; 4, с. 479-480]:

$$T_{\text{ЧП}} > T_{\text{ЧД}} > T_{\text{А}} > 100 \%, \quad (1)$$

де $T_{\text{ЧП}}$ – темп зростання (зниження) чистого фінансового результату: прибутку, % (форма № 2-м: ряд. 2350);

$T_{\text{ЧД}}$ – темп зростання (зниження) чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), % (форма № 2-м: ряд. 2000);

$T_{\text{А}}$ – темп зростання (зниження) середньорічної вартості активів, % (форма № 1-м: (ряд. 1300, гр.3+ряд. 1300, гр.4)÷2).

Наведене співвідношення означає такий причинно-наслідковий зв'язок [1, с. 483-484]:

- $T_{\text{А}} > 100 \%$ – зростає економічний потенціал, що створює передумови для динамічного розвитку підприємства;

- $T_{\text{ЧД}} > T_{\text{А}}$ – зростання чистого доходу випереджає зростання середньорічної вартості активів, що свідчить про підвищення ефективності використання майнових ресурсів підприємства;

- $T_{\text{ЧП}} > T_{\text{ЧД}}$ – чистий фінансовий результат (прибуток) зростає випереджальними темпами порівняно з чистим доходом, що вказує на підвищення рівня рентабельності господарської діяльності.

Активність підприємства в зовнішньому економічному середовищі оцінюється за рядом кількісних параметрів:

- частка підприємства на ринках продукції (товарів, робіт, послуг);

- масштаби та стійкість партнерських відносин на внутрішньому і зовнішньому ринках;

- обсяги зовнішньоекономічного обороту;

- динаміка активності на фондових ринках.

Якісними параметрами ділової активності підприємства в зовнішньому економічному середовищі є:

- імідж, ділова репутація підприємства, від яких залежать його популярність, стабільність, престиж;

- соціальна активність підприємства, що виражається у його участі в розв'язанні важливих завдань подолання безробіття, соціального захисту населення, формування соціальної інфраструктури, фінансування соціальних програм, добровільної та волонтерської діяльності тощо;

- природоохоронна активність підприємства, що реалізується у

створенні екологічно чистих виробництв, фінансуванні рекреаційних програм, боротьбі зі шкідливими викидами та забрудненням навколишнього природного середовища.

Ділова активність підприємства формується під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів [1, с. 485].

Вплив зовнішнього середовища виявляється через дію насамперед макроекономічних факторів:

- циклічність економічного розвитку;
- стан і динаміка національної та світової економіки;
- податкова політика держави;
- антимонопольне регулювання;
- ставлення держави до підприємництва та інших.

До основних внутрішніх факторів впливу на ділову активність підприємства належать [5, с. 313-314]:

- конкурентна позиція підприємства (мета і завдання діяльності, форма власності, репутація, характер ділового партнерства, кваліфікація працівників тощо);

- принципи діяльності (адаптивність, концентрація, диверсифікація виробництва, ефективність інноваційної діяльності, дієвість механізмів стимулювання і мотивації);

- ресурси та їх використання (стан та ефективність використання основних засобів, оборотність оборотних активів, тривалість виробничого циклу);

- маркетингова стратегія і тактика бізнесу (товарна, цінова, збутова, комунікаційна політика);

- якість фінансового менеджменту (майновий стан, фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, прибутковість діяльності, інвестиційна привабливість).

Інформаційні джерела:

1. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 815 с.

2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

3. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.

4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб.; 3-тє вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2007. 668 с.

5. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астра», 2020. 434 с.

6. Кашена Н.Б. та ін. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу : монографія. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2016. 196 с.

Ізмайлов Я.О., Морозюк О.О., Барицький Р.О. Облік та аналіз поліпшення основних засобів в умовах застосування комп'ютерних інформаційних систем як підґрунтя сталого розвитку	314
Назарова К.О., Копогієнко Т.Ю., Заїць Д.В. Антикорупційний аудит: сутність та особливості проведення	316
Нежива М.О. Форензик в умовах цифрової економіки	318
Нестеренко І.В. Біоекономічна модель розвитку екологічного обліку	320
Нікішина О.В. Методичний підхід до оцінки соціально відповідального виробництва та споживання на засадах стійкості й сталого розвитку	323
Орлов В.В. Сорт рослин як складова економічного потенціалу та об'єкт обліку насінницьких підприємств	326
Петришин Л.П., Мацьків Г.В. Бухгалтерський облік на аутсорсингу	329
Поливана Л.А., Луценко О.А. Цифрові термінології в сучасних реаліях бухгалтерського обліку	332
Пономарьова Н.А. Вплив військової агресії Росії проти України на припущення про безперервність діяльності підприємства за МСФЗ	335
Порсюрова І.П. Виклики та сучасні тренди інвестицій: аспекти інформаційного забезпечення	338
Прокопишин О.С. Вдосконалення системи оподаткування аграрних підприємств	341
Сисоєва І.М., Погріщук О.Б. Економічний, соціальний та екологічний розвиток під час пандемії	343
Слюніна Т.Л. Обліково-аналітична оцінка прогресу України у досягненні ЦСР	347
Таран О.М., В'юник І.М. Ресурсний потенціал підприємства та проблеми його ефективного використання	350
Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Сутність та напрями оцінювання ділової активності малих підприємств	353